

علائم فیزیکی ناشی از خشونت علیه زنان و شدت آن در زنان مراجعه کننده به مرکز پزشکی قانونی تهران در سال ۱۳۸۲

شهلا نجفی دولت آباد* - مریم حسین زاده** - دکتر آزیتا خاتمی زنونیان*** - دکتر سهراب فتحی**** -
دکتر آرزو خاتمی زنونیان***** - دکتر حمید علوی مجد*****

* کارشناس ارشد پرستاری، عضو هیأت علمی (مربی) دانشگاه علوم پزشکی یاسوج، دانشکده پرستاری و مامایی
** کارشناس ارشد پرستاری، عضو هیأت علمی (مربی) دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
*** متخصص پزشکی قانونی، سازمان پزشکی قانونی کشور
**** پزشک عمومی، اداره کل پزشکی قانونی استان تهران (واحد شمال)
***** پزشک عمومی، اداره کل پزشکی قانونی آذربایجان شرقی
***** دکترای آمار، عضو هیأت علمی (دانشیار) دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

چکیده

زمینه و هدف: با وجود تحولات عظیم قرن بیستم، هنوز هم تبعیض و سوء رفتار علیه دختران و زنان در گوشه و کنار جهان وجود دارد که می-
توان گفت ریشه عمیقی در فرهنگها دارد. ضرب و جرح می تواند مشکلات جسمی بسیاری مانند ضربه های مغزی، شکستگی ها، خونمردگی،
کبودی، تورم، آسیب به احشاء داخلی، از هم گسیختگی نسوج و غیره ایجاد نماید.

روش بررسی: این پژوهش یک مطالعه توصیفی است که به منظور تعیین علائم فیزیکی ناشی از ضرب و جرح در زنان و دختران مراجعه کننده
به مرکز پزشکی قانونی تهران انجام شده است. در این پژوهش تعداد ۱۷۱ نفر از زنان و دختران مورد ضرب و جرح قرار گرفته مراجعه کننده با
استفاده از روش نمونه گیری جمعیت هدف در دسترس انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده ها در این پژوهش پرسشنامه بود که توسط پژوهشگر
تکمیل گردید و انواع صدمات در چک لیست تهیه شده و به وسیله معاینه مصدومین و تشخیص متخصص پزشکی قانونی درج گردید.

یافته ها: نتایج نشان داد که ۴۰/۴٪ نمونه ها در محدوده سنی ۳۵-۲۶ سال با میانگین سنی ۲۹/۵۸٪ قرار داشتند. شغل ۶۸/۴٪ از نمونه ها خانه دار
و ۱/۲٪ کارگر بودند. ۴۷/۴٪ تحصیلاتی در سطح دبیرستان داشتند و ۵/۸٪ بی سواد بودند. ۷۴/۳٪ نمونه ها متأهل، ۱۹/۹٪ مجرد، ۴٪ بیوه و
۱/۸٪ مطلقه بودند. علائم فیزیکی بدنبال ضرب و جرح در ۶۸/۱۳٪ موارد خونمردگی و کبودی، ۲۴/۵٪ خراشیدگی، ۳/۴۳٪ شکستگی استخوان
و ۳/۴۳٪ شامل مواردی مثل پارگی پرده گوش و پارگی عضله بود. شدت این صدمات در ۶۶/۸٪ متوسط، ۲۳/۴٪ خفیف و ۹/۹٪ به نسبت
شدید برآورد گردید.

نتیجه گیری: ضرب و جرح زنان می تواند مشکلات و عواقب زیادی به دنبال داشته باشد از جمله صدمات جسمی شامل: اختلال در ایفای نقش
زنان به عنوان مادر و همسر، عوارض روحی و روانی شامل بی حوصلگی و افسردگی، عدم رسیدگی به فرزندان و غیره. در نتیجه لازم است با
توجه به عوارض ایجاد شده در خصوص آموزش به زوجین برای برقراری روابط سالم با یکدیگر و خانواده و جهت جلوگیری از این معضل
اجتماعی چاره اندیشی شود.

واژگان کلیدی: ضرب و جرح، خشونت، زنان

پذیرش مقاله: ۱۳۸۶/۲/۲۵

وصول مقاله: ۱۳۸۳/۱/۲۶

shahlaiss@yahoo.com

نویسنده مسئول: یاسوج، فلکه راهنمایی، خیابان باقرخان، توحید ۱۱، پلاک ۳۲

مقدمه

اجتماعی، روانی و اقتصادی است (۱). متأسفانه با وجود تحولات عظیم
قرن بیستم، هنوز هم تبعیض و سوء رفتار علیه دختران و زنان در
گوشه و کنار جهان وجود دارد که می توان گفت عمیقاً ریشه در فرهنگ-
ها دارد. در بسیاری از فرهنگ های دنیا، کتک زدن زنان عملی قابل
پذیرش بوده و این موضوع چنان در برخی از فرهنگها نهادینه شده
که به طور معمول طرح شکایتی را در پی ندارد (۲).
براساس پژوهش های بعمل آمده، مردانی که علیه زنان به خشونت

در جهان امروز، وسعت مرگ و ناتوانی ناشی از خشونت علیه زنان
و دختران با مرگ ناشی از سرطان پستان برابر بوده و از بیمارهای
ناشی از مالاریا و یا سوانح رانندگی بیشتر است. در این میان خشونت
خانوادگی شایعترین شکل خشونت علیه زنان با بیشترین عوارض

و جرح قرار گرفته و قسمت دوم مربوط به علایم فیزیکی ناشی از ضرب و جرح و شدت صدمات ایجاد شده بود که پژوهشگر با استفاده از چک لیست تهیه شده و با تأیید متخصص پزشکی قانونی آن را تکمیل می‌نمود. پس از جمع‌آوری اطلاعات بر اساس اهداف پژوهش با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آمار توصیفی داده‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

از ۱۷۱ زن و دختر مورد ضرب و جرح قرار گرفته مراجعه‌کننده به مرکز پزشکی قانونی، ۴۰/۴٪ در گروه سنی ۳۵-۲۶ سال (با میانگین سنی ۲۹/۵۸ و انحراف معیار ۱۰/۱۵) قرار داشتند. ۶۸/۴٪ از واحدهای پژوهش خانه‌دار بودند و ۱/۲٪ به کارگری اشتغال داشتند. میزان تحصیلات ضارب در نمونه‌های پژوهش در ۱۲/۳٪ در سطح دانشگاهی در ۲۹/۸٪ در سطح دبیرستان و در ۳۶/۲٪ در سطح راهنمایی و ابتدایی بود. در ۳/۵٪ موارد ضاربین بی‌سواد بودند؛ همچنین ۱۸/۲٪ افراد پاسخی به این سؤال ندادند. میزان تحصیلات زنان در ۱۹/۹٪ در سطح دانشگاهی، ۴۷/۴٪ در سطح دبیرستان، ۲۶/۳٪ در سطح راهنمایی و ابتدایی بود؛ در ۵/۸٪ موارد بی‌سواد بودند و ۰/۶٪ زنان به این سؤال پاسخ ندادند. ۷۴/۳۰٪ زنان متأهل، ۱۹/۹٪ مجرد، ۴٪ بیوه و ۱/۸٪ مطلقه بودند. میزان درآمد ماهیانه خانواده این افراد در ۲۹/۸٪ بین ۱۰۰-۵۰ هزار تومان، ۲۶/۹٪ بین ۱۵۰-۱۰۰ هزار تومان، ۲۷/۵٪ بین ۲۰۰-۱۵۰ هزار تومان و ۱۲/۳٪ بیشتر از ۲۰۰ هزار تومان بود و در ۳/۵٪ موارد فاقد درآمد بودند. از نظر وضعیت مسکن در ۵۴/۴٪ موارد دارای منزل شخصی بودند، ۳/۱٪ اجاره‌ای، ۱۰/۵٪ رهنی - اجاره - ای، ۳/۵٪ رهنی و ۰/۶٪ فاقد منزل بودند؛ یعنی در خیابان زندگی می‌کردند و ۰/۶٪ پاسخی ندادند. همچنین از نظر وضعیت بارداری، ۹۲/۷٪ این افراد باردار نبودند، ۴/۴٪ باردار بودند و ۲/۹٪ به این سؤال پاسخی ندادند.

علایم فیزیکی که به دنبال ضرب و جرح در این افراد ایجاد شده بود در ۶۸/۱۳٪ موارد خونمردگی و کبودی، ۲۴/۵٪ خراشیدگی، ۳/۴۳٪ شکستگی استخوان، ۳/۴۳٪ نیز شامل مواردی مثل پارگی پرده گوش و پارگی عضله بوده است (جدول ۱)، جدول مذکور نشان می‌دهد که بیشترین نوع صدمه ایجاد شده حاصل از ضربه در ۶۸/۱۳ درصد موارد خونمردگی و کبودی بوده است. در ضمن منظور از سایر مواردی مثل پارگی پرده گوش و پارگی عضله بوده است. شدت این صدمات در ۶۶/۷٪ موارد متوسط، ۲۳/۴٪ خفیف و ۹/۹٪ نسبتاً شدید برآورد گردید (جدول ۲).

بحث

ضرب و جرح زنان می‌تواند مشکلات و عواقب زیادی به دنبال

دست می‌زنند و به ایراد ضرب و شتم می‌پردازند، غالباً متعلق به خانواده‌هایی هستند که در آن خانواده‌ها خشونت وجود داشته است. اصولاً این افراد شخصیتی پرخاشگر دارند و تعداد زیادی از آنها بیماری‌های روانی و معمولاً از نوع افسردگی دارند. اعتیاد و عوامل شخصیتی از جمله مواردی است که در گسترش پدیده فوق مؤثرند (۳).

طبق برآوردهای انجام شده در کشور آمریکا هر ۹ ثانیه یک زن مورد ضرب و جرح قرار می‌گیرد (۴). بطوریکه موارد ضرب و جرح زنان بالغ بر چهار میلیون مورد در سال می‌باشد. در استرالیا نیز زنان دختران سه برابر بیشتر از مردان مورد خشونت‌های جسمی قرار می‌گیرند. این در حالی است که در اسکاتلند این میزان به ۱۴ برابر می‌رسد و از هر پنج زن یک نفر خشونت را در طول زندگی تجربه می‌کند (۵).

ضرب و جرح می‌تواند مشکلات جسمی بسیاری مانند ضربه‌های مغزی، شکستگی‌ها، خونمردگی، کبودی، تورم، آسیب به احشاء داخلی و از هم گسیختگی نسوج ایجاد نماید. همچنین ممکن است سبب تسریع سیر عوارض یک بیماری مثل سل، دیابت، بیماری‌های قلبی و عصبی و یا سبب بیدار شدن یک ضایعه خاموش مثل استنومیلیت، زخم معده و دوازدهه گردد (۶). مجموعه این عوامل باعث بروز اثرات نامطلوبی بر سلامت افراد و جامعه خواهد شد. از طرفی تحقیقات نشان داده که هزینه‌های درمانی چنین زنانی حتی از هزینه‌های درمان دیگر علل مراجعات زنان به پزشک بیشتر می‌باشد (۷). وودتلی بیان می‌دارد که هر ساله میلیونها دلار برای بهبود صدمات فیزیکی و درمان مشکلات روحی زنان کتک خورده و خانواده آنها هزینه می‌شود (۸). هدف از این مطالعه بررسی انواع صدمات و علایم فیزیکی ناشی از ضرب و جرح در زنان می‌باشد. ضمناً میزان تحصیلات، سن ضارب و مصدوم و شغل ضارب به عنوان یکی از علل دخیل در بروز آن بررسی گردیده است.

روش بررسی

این پژوهش، یک مطالعه توصیفی است که به منظور تعیین علایم فیزیکی ناشی از ضرب و جرح در زنان مراجعه‌کننده به مرکز پزشکی قانونی تهران انجام گرفته است. جامعه پژوهش شامل کلیه زنان مورد ضرب و جرح و قرار گرفته مراجعه‌کننده به مرکز پزشکی قانونی شهر تهران می‌باشد. روش نمونه‌گیری از نوع در دسترس بود؛ بدین صورت که با استفاده از فرمول $n = z^2 \frac{(1-p)}{\sum p}$ تعداد نمونه‌ها ۱۷۱ نفر برآورد گردید. دسترسی به این نمونه‌ها ۲ ماه به طول انجامید. واحدهای مورد پژوهش کلیه زنان و دخترانی بودند که دچار ضرب و جرح شده، به پزشکی قانونی مراجعه نموده بودند. کلیه واحدهای مورد پژوهش در گروه سنی ۱۶ سال به بالا قرار داشتند. ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش پرسشنامه‌ای شامل دو قسمت بود. قسمت اول شامل اطلاعات دموگرافیک فرد مورد ضرب

دنبال داشته باشد. به عنوان مثال اضطراب مادر یا عدم رسیدگی به فرزندان سبب بروز اضطراب در فرزندان نیز خواهد شد. تحقیقات نشان داده که بزهکاری و رفتارهای ضد اجتماعی در فرزندان چنین خانواده هایی بیشتر دیده می شود. از طرفی هزینه های درمان این صدمات، غیبت از محل کار و غیره باعث افزایش بار مالی جامعه و هزینه ها می شود. تخمین زده شده است که در ایالت متحده در ۱۲-۲ میلیون خانواده همسرآزاری اتفاق می افتد. به طور کلی به دلیل توجهات فرهنگی اخیر به قوانین شهری و نتایج حاصل از کار گروه های طرفدار زنان این بعد خشونت خانگی به عنوان یک مشکل جدی شناخته شده است؛ اما مشکل کماکان ادامه دارد. مشکل عمده در همسرآزاری آزار زنان است. در یک مطالعه تخمین زده شده است که در ۱/۸ میلیون نفر از زنان کتک خورده در ایالات متحده هم زنان جدا شده از همسر و هم زنان آزار دیده غیر جدا شده قرار داشتند. کتک زدن زن در خانواده هایی با هر نژاد و مذهب و خصوصیت اجتماعی اقتصادی صورت می گیرد. این حالت در خانواده هایی که سوء مصرف مواد - عمدتاً الکل و کراک - داشتند شایع تر است. عوامل رفتاری فرهنگی و شخصیتی در ایجاد این مشکل شرکت دارند. کتک های شدید اغلب به صورت شکستگی اندام ها، شکستگی دنده ها، خونریزی داخلی و آسیب مغزی است. وقتی زن کتک خورده سعی در ترک همسرش می نماید اغلب ترس مضاعف، از بیرون شدن از منزل دارد. اگر زن دارای بچه کوچکی باشد مشکل او پیچیده تر می شود

نتیجه گیری

نتایج حاصل از این پژوهش لزوم توجه به زنان به عنوان قشر آسیب پذیر جامعه را یادآور می شود. در نتیجه ضرورت چاره اندیشی در خصوص جلوگیری از این معضل اجتماعی مشخص می گردد.

References

- in clinical practice. Domestic Violence. 19 Nov 1998. Available from: URL: <http://www.Femenist4htm>.
- ۶- اشرفیان بناب م. ضروریات پزشکی قانونی. چاپ اول. تهران. انتشارات تیمورزاده. ۱۳۸۰.
- 7- Artz L. Costing violence against women. Criminal Justice News. 5 April 2001. Available from: URL: <http://www.uct.ac.za/mic/humpress/vwz.htm>.
- 8- Woodtli MA. Domestic violence and the nursing curriculum: tuning in and tuning up. Journal of Nursing Education. 2000; 39 (4): 173-181.
- 9- Sadock B.S, Sadock VA, Problems Related to Abuse of Adult or Neglect-Synapsis of Psychiatry. 9th edition. 2003; 32 (890) (2003) ninth edition - 32 (890).

جدول ۱- توزیع فراوانی مطلق و نسبی نوع صدمه ایجاد شده در زنان مورد ضرب و جرح قرار گرفته ساکن شهر تهران در سال ۱۳۸۲

نوع صدمه	تعداد موارد	درصد
خونمردگی و کبودی	۱۳۹	۶۸/۱۳
خراشیدگی	۵۰	۲۴/۵
سایر	۸	۳/۹۲
شکستگی استخوان	۷	۳/۴۳
جمع کل	۲۰۴	۱۰۰

جدول ۲- توزیع فراوانی مطلق و نسبی شدت صدمات ایجاد شده در زنان مورد ضرب و جرح قرار گرفته ساکن شهر تهران در سال ۱۳۸۲

شدت صدمات	تعداد	درصد
متوسط	۱۱۴	۶۶/۷
خفیف	۴۰	۲۳/۴
نسبتاً شدید	۱۷	۹/۹
جمع کل	۱۷۱	۱۰۰

داشته باشد. از جمله این مشکلات می توان به اختلال در ایفای نقش های اجتماعی و خانوادگی اشاره کرد. از آنجایی که بیشترین درصد این افراد خانه دار بودند، این آسیب ها می تواند باعث کوتاهی در انجام کارهای منزل، عدم رسیدگی به فرزندان و در مواردی که فرد شاغل بوده سبب غیبت از محل کار شود. از عوارض روانی آن می توان به کاهش اعتماد به نفس، بروز اضطراب و اختلالات روانی در فرد اشاره کرد. هر کدام از این مسایل می تواند عوارض و تبعات خاص خود را به

- ۱- بختیاری ا، امیدبخش ن. بررسی علل و آثار خشونت علیه زنان در خانواده در مراجعین به مرکز پزشکی قانونی بابل ۱۳۸۰. دومین کنگره مراقبت های پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، ۱۳۸۲، ص ۳۳-۳۲.
- ۲- دانش کجوری م، امینی ل، شمس ز، طوعی فرح، قدسی ز، نیسانی ل، تهمورثی ا. سوء رفتار در حاملگی. فصلنامه پرستاری و مامایی ایران، ۱۳۸۱، سال پانزدهم، شماره ۳۱ و ۳۲، ص: ۳۹ - ۳۱.
- ۳- قره باغی ر. خشونت علیه زنان. درد، ۱۳۸۰؛ سال دوم، شماره ۱۱: ۶۲-۶۳.
- 4- Moore M, Long D, Anderson j E. Abuse against Women in rural Minnesota. Journal of public Health Nursing. 1998; 15 (6): 422- 431.
- 5- Hegarty K. Domestic violence in Australia: definition, prevalence and nature of presentation